

Ханієва Фатіма Магомедівна,
здобувач кафедри цивільного права № 1,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, Україна, м. Харків
e-mail: fatima-khanieva@yandex.ru
ORCID 0000-0002-4677-9051

doi: 10.21564/2414–990x.135.82830

УДК 347.72.022:347.72.025

МЕХАНІЗМ ВНЕСЕННЯ ВКЛАДІВ ПРИ ЗАСНУВАННІ ГОСПОДАРСЬКОГО ТОВАРИСТВА

Проаналізовано механізми унесення вкладів до статутного (складеного) капіталу при пер-вісному створенні господарського товариства, основні наукові погляди та концепції визначення правової природи системи дій засновників/учасників при внесенні вкладів. Відображено механізм передачі/відчуження вкладів як дії засновників/учасників, що не позбавлені специфічності і кваліфікуються як специфічні корпоративні (в силу безповоротності державної реєстрації товариства), або договірні, або такі, що породжуються односторонніми правочинами.

Ключові слова: господарське товариство; статутний (складений) капітал; вклад; внесок; частка; акція; порядок формування статутного (складеного) капіталу; механізм внесення вкладу.

Ханієва Ф. М., соискатель кафедры гражданского права № 1, Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого, Украина, г. Харьков.
e-mail: fatima-khanieva@yandex.ru ; ORCID 0000-0002-4677-9051

Механизм внесения вкладов при учреждении хозяйственного общества

Анализируется механизм внесения вкладов в уставный (складочный) капитал при создании хозяйственного общества. Внимание уделено рассмотрению различных научных взглядов и концепций по определению правовой природы системы действий учредителей/участников, общества по внесению вкладов. Проведен сравнительно-правовой анализ норм действующего законодательства Украины с правом таких зарубежных стран, как Франция, Чехия и Латвия. Определяется механизм передачи/отчуждения вкладов как действия учредителей/участников, которые не лишены специфичности и квалифицируются как специфические корпоративные (в силу необратимости государственной регистрации общества), либо договорные, или такие, которые порождаются односторонними сделками.

Ключевые слова: хозяйственное общество; уставный (складочный) капитал; вклад; взнос; доля; акция; порядок формирования уставного (складочного) капитала; механизм внесения вклада.

Вступ. Українське законодавство не містить чітких правових механізмів внесення вкладів при формуванні статутного (складеного) капіталу господар-

ського товариства, відносячи вирішення більшості практичних питань, які виникають при цьому, на розсуд самих засновників/учасників товариства. Судова практика доводить, що така невизначеність нерідко має наслідком порушення прав на майно, що становило предмет вкладу. Тому дослідження механізму передачі/відчуження вкладів для відображення системи дій засновників/учасників при формуванні статутного (складеного) капіталу дозволить виявити ті негаразди, які заважають належному здійсненню засновниками та учасниками господарських товариств своїх прав та їх захисту.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми формування статутного (складеного) капіталу господарського товариства, визначення правової природи дій щодо виконання договорів про створення/заснування товариств (засновницьких договорів), зокрема у частині правочинів зі внесення вкладів, розглядали в своїх працях такі вчені, як: І. В. Спасибо-Фатєєва (I. V. Spasybo-Fatieieva), О. Р. Кібенко (O. R. Kibenko), В. І. Борисова (V. I. Borysova), Ю. О. Тарасенко (Yu. O. Tarasenko), В. М. Кравчук (V. M. Kravchuk), В. А. Васи́льєва (V. A. Vasyli'eva), В. В. Луць (V. V. Luts') та ін. Утім, безпосередньому дослідженню механізму внесення вкладів було приділено недостатньо уваги. Натомість вже на цьому етапі започаткування корпоративних правовідносин важливим є опрацювання надійних правових механізмів, завдяки яким забезпечувались би майнові інтереси всіх їх учасників. У іншому разі відсутні фундаментальні правові засади для захисту суб'єктивних цивільних прав засновників/учасників, товариства на майно, яке становило вклад. Тож правове дослідження дій при внесенні вкладів становить задачу цієї наукової розвідки.

Метою статті є аналіз концепцій визначення правової природи дій засновників/учасників, товариства при внесенні вкладів до господарського товариства, а завданням – визначення механізму внесення вкладів при заснуванні товариства з врахуванням зарубіжного досвіду.

Вклад основного матеріалу. Під механізмом внесення вкладів при заснуванні господарського товариства (далі – товариства) розуміється система дій його засновників/учасників з приводу внесення первинних вкладів для формування статутного (складеного) капіталу.

Українські цивілісти розглядають відносини між засновниками (двох та більше) під час внесення ними вкладів до товариства на етапі формування його капіталу як специфічні корпоративні (договірні) [1, с. 266]. У такому разі вклади передаються/відчужуються товариству за багатостороннім правочином про спільну діяльність щодо створення товариств, тобто за укладеним між засновниками договором про створення/заснування товариства, що не є установчим для акціонерного товариства (далі – АТ), товариств з обмеженою чи додатковою відповідальністю (далі – ТОВ/ТДВ) або засновницьким договором, що є установчим для повного (далі – ПТ) та командитного товариств (далі – КТ). Такі договори зазвичай опосередковують перехід до товариства права власності на вклад. Воля засновників при цьому направлена на здійснення єдиного інтересу, досягнення однієї мети – створення товариства. Але якщо засновником

товариства є одна особа, то вклад передається нею за одностороннім правочинном, який оформлюється відповідним рішенням.

Натомість вітчизняні та зарубіжні науковці і фахівці акцентують увагу на наявності низки проблемних питань на цьому шляху. Зокрема тих, що пов'язані із захистом прав на вклад, із внесенням вкладів до моменту державної реєстрації господарських товариств.

Певна специфіка у механізмі внесення вкладів спостерігається при заснуванні АТ. Адже закон вимагає здійснення повної оплати номінальної вартості акцій обов'язково до моменту державної реєстрації цього товариства, що можливо лише після розміщення акцій. Перш ніж *оплатити акції* засновники проводять ряд послідовних дій, пов'язаних з емісією цінних паперів (акцій), наділенням їх властивостями об'єкта права, розміщенням серед засновників для відчуження, які передбачені в ч. 5 ст. 9 Закону України «Про акціонерні товариства» [2]. Завершення цих процесів дозволить засновникам приступити до закритого (приватного) розміщення акцій серед них.

Саме *розміщення цінних паперів (акцій)* серед засновників (первинних власників) є одностороннім правочином щодо відчуження акцій [3, с. 274]. Науковці дискутують з приводу того, що підлягає розміщенню, якщо юридичне буття акцій обумовлене моментом державної реєстрації випуску цінних паперів, а також шукають відповіді на запитання про природу інституту, який опосередковує внесення майна до статутного капіталу АТ в оплату акцій, тобто про природу розміщення цінних паперів [4, с. 21–29]. Тож з метою відображення механізму внесення вкладів важливо теоретично пояснити та кваліфікувати з точки зору цивілістики відносини, які виникають між засновниками під час внесення вкладів до моменту державної реєстрації господарського товариства.

Український законодавець, з одного боку, визначає, що вчинення цих дій урегульовано договором засновників щодо створення/заснування товариства (засновницького договору), а з іншого – прирівнює їх до договору купівлі-продажу (або міни). Натомість названі договори є взаємозалежними, а окремі дослідники зводять конкретні дії засновників з формування статутного (складеного) капіталу до самостійних правочинів [5, с. 136-137].

Деякі вчені відстоюють точку зору, що договір про внесення вкладу поглинається договором засновників або становить складову частину змішаного договору засновників з огляду на те, що до моменту державної реєстрації товариство не володіє правами учасника/акціонера та не може ними володіти в принципі [6, с. 157–158, 161; 7, с. 75; 8, с. 248]. Інші обов'язок по оплаті акцій або внесенню вкладів розглядають як договірний, що становить складовий елемент змісту зобов'язального правовідношення, яке виникає за засновницьким договором або договором про створення товариства. У зв'язку з цим у частині внесення вкладів такі договори не розглядаються ані як організаційні, ані як попередні, проте вважаються тими юридичними фактами, які лежать в основі придбання та оплати акцій/часток [9; 10; 11, с. 13, 15, 39, 40, 41].

Думки науковців з приводу договірного механізму передачі/відчуження вкладів також різняться. Задля пояснення того, що обов'язок із внесення вкла-

дів впливає з договору засновників, його вважають попереднім договором на користь третьої особи [7, с. 69–71] або одностороннім правочином, вбачаючи наявність лише технічної складової при розподілі акцій між засновниками [4, с. 28-29]. Іноді його виокремлюють як самостійний правочин із внесення вкладів [5, с. 160–164]. Договір же засновників про створення товариства (засновницький договір) є багатостороннім правочином, сторони якого переслідують єдину мету – створення товариства та спільно організують підготовчі дії для її досягнення [12, с. 401].

Отож, модель попереднього договору на користь третьої особи для договору засновників, який включає обов'язок із внесення вкладів, одними підтримується, а іншими критикується, вказується на безглуздість цього підходу, оскільки договір на користь третьої особи укладається між кредитором та боржником, виконання якому замінюється на виконання третій особі. Однак у договорі, що укладається засновниками товариства, вони будуть вважатися кредиторами один одного, як такі, що встановили першочергове зобов'язання із внесення вкладів до капіталу на користь один одного. Звісно, що це важко зрозуміти та логічно довести [5, с. 136-137; 13, с. 43]. Третя ж особа, на користь якої укладається договір (товариство), на цей момент не лише невідома, а й взагалі не існує, а договір між засновниками товариства обумовлює саме її виникнення [14, с. 209].

Тих же правників, хто підтримує бачення договору про створення АТ як такого, що укладається на користь третьої особи, не бентежить не тільки те, що не створене АТ є тією третьою особою, на користь якої має здійснюватись оплата акцій, а й що у АТ за договором про його створення виникає обов'язок щодо передачі акцій засновникам. Засновник у частині вимог з придбання та оплати розподілених на його користь акцій виступає боржником інших засновників, а після державної реєстрації товариства – боржником АТ [7, с. 69-70].

Гадаємо, що ця правова конструкція містить істотні вади передусім тому, що у разі формування капіталу до державної реєстрації товариства, особи, на користь якої вноситься вклад, ще не існує. А це є «дещо фантастичним з точки зору класичної теорії» [5, с. 139]. Таку особу навіть теоретично неправильно характеризувати як пасивного отримувача вкладів до статутного капіталу, бо в обмін на вклад засновник отримує частки/акції у статутному (складеному) капіталі [5, с. 139], що є свідченням наявності взаємних прав та обов'язків засновників та товариства.

Однак не можна заперечувати того, що договір засновників містить елементи договору на користь третьої особи, зокрема у частині виконання зобов'язання із внесення вкладу на користь утворюваної юридичної особи. Але це зовсім не свідчить про їх повну відповідність.

Механізм формування статутного капіталу АТ здійснюється шляхом *розміщення та оплати акцій*. Ці правові конструкції також характеризують неоднозначно. Підставою для цього визначають цивільно-правовий договір, який ще називають договором підписки, вважається попереднім договором купівлі-продажу (міни) акцій, що укладається під відкладальною умовою простим

товариством на підставі договору про його створення в особі одного з його засновників на користь третьої особи (утворюваного АТ). Передплатником є особа, яка має на меті стати акціонером товариства [15, с. 54–58]. Загалом відносини, що виникають між засновниками до створення АТ, порівнюються з існуванням ембріона, як такі, що знаходяться у стані очікування [18, с. 473].

Утім, Закон України «Про акціонерні товариства» не оперує поняттями «підписка на акції» та «передплатник», а розуміє під останнім майбутнього акціонера та визначає процес «підписки» як розміщення цінних паперів (акцій) серед засновників (акціонерів). Хоча у Законі України «Про господарські товариства» вживався термін «підписка на акції» [16].

Закрите (приватне) розміщення акцій під час заснування АТ більше тяжіє до одностороннього правочину засновників. Однак на питання про те, чи можна його вважати правочином з набуття ними акцій у власність, однозначно відповісти не можна. З одного боку, всі засновники виступають як одна сторона, виражаючи єдину волю на розміщення акцій. З іншого ж, ця дія сама по собі не тягне правових наслідків у вигляді набуття ними права власності на акції, оскільки лише є початковою у цілій низці дій (юридичних фактів), які лише в цілому приводять до цього результату. Причому емітентом до державної реєстрації АТ є самі засновники, а право на емісію цінних паперів виникає з дня реєстрації Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку випуску акцій та проспекту емісії акцій (статті 2, 9 Закону України «Про акціонерні товариства», 29, 30 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» [17]). Натомість у засновників існує обов'язок оплати акцій відповідно до ч. 3 та п. 7 ч. 5 ст. 5, ч. 3 ст. 11 Закону України «Про акціонерні товариства». І якщо вважати розміщення акцій одностороннім правочином, то звідки виникає цей обов'язок, що слугує підставою його виникнення, і яким чином він виконується? Якраз це і породжує бачення договірних відносин з оплати акцій/внесення вкладів.

Водночас є й концепція односторонніх правочинів з формування статутного капіталу, яка заперечує договірний тип правовідносин щодо внесення вкладів. Однак і ці наукові спроби змодельювати «зручні форми» таких дій не позбавлені своїх вад. Відтак, з одного боку, внесення вкладу визначається вченими як самостійний односторонній правочин, який унеможлиблює в подальшому визнання договору засновників недійсним та не може мати наслідком повернення майна, внесеного як вклад, а з другого – як дія, спрямована на виконання іншого правочину – договору засновників [19, с. 8, 11, 14]. З огляду на це дії засновників визначаються не в договірних відносинах, а як односторонній спільний акт, що не має собі подібного у галузі індивідуального права, тому примикає у своїй формі до корпоративного життя [18, с. 473].

На думку Ю. А. Тарасенка, формування статутного капіталу АТ є складною процедурою, яка не може базуватися на будь-якій договірній моделі. Він вбачає помилку прибічників договірної конструкції у тому, що ті розуміють процес формування статутного капіталу як внесення засновниками свого вкладу

та отримання в обмін на нього відповідної кількості акцій. Адже засновники отримують акції не в силу того, що вони передають товариству будь-яке майно, а в силу того, що вони є засновниками. Тому конструкція розміщення акцій розглядається ним як особливого роду односторонній правочин, направлений на поділ засновниками визначеної кількості акцій та не пов'язаний із моментом переходу права власності. Водночас учений схиляється до думки, що процес розміщення акцій серед засновників має скоріш технічний характер, аніж характер правочину [4, с. 21, 27, 28-29].

Поряд з цим дії засновників із внесення вкладів в обмін на акції/частки є взаємозалежними та взаємообумовленими, тому «утворюють не що інше, як договір» [5, с. 144]. Тож серед правників існує думка, що конкретні дії засновників з формування статутного (складеного) капіталу є самостійними правочинами – договорами про внесення вкладу або рішенням одного засновника [20, с. 217, 219-220; 21, с. 18–25; 22, с. 118–122]. Тоді виходить, що підставою для внесення вкладів є автономний договір поряд із організаційним договором засновників. Його сторонами будуть засновник та товариство, а їх основні права та обов'язки такими: обов'язок засновника – внести вклад до статутного капіталу товариства, а товариство в обмін на вклад дає засновнику права акціонера (учасника) та фіксує ці права в акціях або частках статутного капіталу [5, с. 130–172].

Усі вище проаналізовані концепції спрямовані на те, щоб запропонувати підхід до розуміння механізму внесення вкладів до господарського товариства. Але у більшості випадків невизначеним та суперечливим залишається застосований алгоритм дій засновників щодо передачі вкладів утворюваному товариству до його державної реєстрації. Адже відомі класичній теорії конструкції нездатні повною мірою пояснити всі нюанси передання засновниками вкладу майбутній юридичній особі, що відбувається на практиці.

На нашу думку, розміщення акцій дійсно можна вважати одностороннім правочинном засновників АТ, який є одним із юридичних фактів юридичного складу, що приводить до набуття ними права власності на акції. Іншими ж юридичними фактами будуть укладення договору про заснування АТ, що передують розміщенню акцій і з якого в засновників виникає обов'язок щодо їх оплати, якщо на виконання домовленості між собою засновники приймуть рішення про розміщення акцій і будуть наявними інші юридичні факти, серед яких і акти органів державної влади – Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку, і фактичні дії з внесення коштів тощо.

Не заперечується договірний характер відносин між засновниками при внесенні вкладів до статутного капіталу і правом Франції, Чехії, Латвії. Так, Комерційний кодекс Франції встановлює норму про можливість укладення правочинів в інтересах утворюваного ТОВ. Під час його реєстрації у Реєстрі комерсантів та товариств перелік таких правочинів має додаватися до статуту, а після реєстрації та підписання правочинів товариство приймає на себе зобов'язання, визначені ними [23, с. 208].

Водночас чеський закон має чітку правову регламентацію дій засновників із внесення вкладів і відображає модель їх взаємовідносин при відчуженні/передачі вкладів до статутного капіталу товариства. Так, ним визначається наявність керуючого вкладами, яким є довірена особа з числа засновників, визначена установчим договором, яка діє на підставі положень цивільного кодексу про доручення до виникнення підприємницької корпорації. Він приймає, розпоряджається оплаченими та внесеними предметами вкладів або їх частинами. При цьому закон детально описує механізм передачі/відчуження вкладів залежно від їх предметів. На момент реєстрації товариства в торговому реєстрі керуючий вкладами видає письмове підтвердження про виконання обов'язку із внесення вкладів або їх частин окремими вкладниками [24].

Комерційний закон Латвії регламентує, що порядок та усі істотні умови внесення вкладів до основного (статутного) капіталу ТОВ, ТДВ, АТ визначаються установчим договором, а для ПТ та КТ – договором товариства. Також передбачаються особливості внесення вкладів залежно від їх предметів: грошима (оплата на банківський рахунок) чи майновим вкладенням (отримують довідку про внесений вклад). Натомість взагалі не визначається порядок формування капіталу ПТ та КТ, хоча обов'язковим є внесення командитами КТ та членами ПТ суми свого вкладення для оплати частки у капіталі товариства, з чим у майбутньому будуть пов'язані процеси розподілу прибутків та збитків між членами товариств, визначення обсягу відповідальності командитів у відношенні кредиторів КТ [25].

Порівняльний аналіз права цих країн показує, що законодавець виходить з договірного типу правовідносин між засновниками щодо внесення вкладів до капіталу товариства із основоположною роллю установчого/засновницького договору. Але при цьому, якщо закони Чехії та Франції відокремлюють договір про вклад як самостійний, то закон Латвії – ні.

Висновки. З огляду на викладене можна констатувати, що дії із внесення вкладу/оплати акцій мають не встановлену законом особливу правову природу, а відносини між засновниками зі внесення вкладів/оплати акцій до моменту державної реєстрації товариства не позбавлені специфічності та кваліфікуються як специфічні корпоративні (у силу безповоротності державної реєстрації товариства), або договірні, або такі, що породжуються односторонніми правочинами.

Науковий пошук «ідеального» механізму передачі/відчуження вкладів та характеристика дій засновників/учасників товариства із внесення вкладів до статутного (складеного) капіталу як до державної реєстрації товариства, так і після неї показали, що ним є їх дії на виконання договору про створення/заснування товариства (засновницького договору). Натомість вважати ці дії договорами (окремими від засновницького) підстав немає.

Список літератури:

1. Корпоративне управління : монографія / І. Спасибо-Фатеева, О. Кібенко, В. Борисова ; за ред. проф. І. Спасибо-Фатеевої. – Харків : Право, 2007. – 500 с.
2. Про акціонерні товариства : Закон України від 17.09.2008 р. № 514-VI // Офіційний вісник України. – 2008. – № 81. – Ст. 2727.

3. Цивільне право : підручник : у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін. ; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького. – Харків : Право, 2011. – Т. 1. – 656 с.

4. Тарасенко Ю. А. О природе внесения имущества в уставный капитал при учреждении акционерного общества / Ю. А. Тарасенко // Известия высших учебных заведений. – 2005. – № 1 – С. 21–29.

5. Мурзин Д. В. Автономность сделки по формированию уставного капитала хозяйственного общества // Развитие основных идей Гражданского кодекса России в современном законодательстве и судебной практике: сборник статей, посвященный 70-летию С. А. Хохлова. – Москва : Статут, 2011. – С. 130–172.

6. Майфат А. В. Гражданско-правовые конструкции инвестирования / А. В. Майфат. – Москва : Волтерс Клувер, 2006. – 328 с.

7. Цепов Г. В. Акционерные общества: теория и практика: учебное пособие / Г. В. Цепов. – Москва : ТК Велби; Изд-во Проспект, 2006. – 200 с.

8. Саватье Р. Теория обязательств / Р. Саватье. – Москва : Прогресс, 1972. – 443 с.

9. Ломакин Д. В. Корпоративные отношения и предмет гражданского-правового регулирования / Д. В. Ломакин // Законодательство. – 2004. – № 5, 6. – С. 53–56.

10. Ломакин Д. В. Договоры о создании и реорганизации юридических лиц / Д. В. Ломакин // Законодательство. – 2004. – № 2. – С. 44–52.

11. Степанов Д. И. Сделка учредителей и присоединение к ней последующих участников / Д. И. Степанов // Вестник ВАС РФ. – 2010. – № 10. – С. 13–41.

12. Цивільний кодекс України : науково-практичний коментар : пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій України, науковців, фахівців. – Т. 10 : Кредитні та розрахункові зобов'язання. Договір комерційної концесії. Договір про спільну діяльність / І. В. Спасибо-Фатєєва, В. І. Крат, О. П. Печений та ін. ; за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. – Харків : Право, 2015. – 496 с. – («Серія коментарі та аналітика»).

13. Степанов Д. И. Особенности договора учредителей о создании акционерного общества / Д. И. Степанов // Хозяйство и право. – 2000. – № 2. – С. 42 – 57.

14. Каминка А. И. Основы предпринимательского права / А. И. Каминка. – Москва : Зерцало, 2007. – 320 с.

15. Бакшинскас В. Ю. Формирование уставного капитала в процессе учреждения акционерного общества (правовые вопросы) / В. Ю. Бакшинскас // Законодательство. – 1998. – №1. – С. 31–58.

16. Про господарські товариства : Закон України від 19.09.1991 р. № 1576-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 49. – Ст. 682.

17. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV // Офіційний вісник України. – 2006. – № 13. – Ст. 857.

18. Каминка А. И. Акционерные компании: Юридическое исследование / А. И. Каминка. Т. 1. – Санкт-Петербург : Типо-лит. А. Е. Ландау, 1902. – 512 с.

19. Приходько А. И. Требования о возврате имущества, внесенного в уставный капитал акционерного общества / А. И. Приходько // Арбитражная практика. – 2007. – № 4. – С. 3–18.

20. Козлова Н. В. Правосубъектность юридического лица / Н. В. Козлова. – Москва : Статут, 2005. – 385 с.

21. Бевзенко Р. С. Истребование имущества, внесенного в уставный капитал юридического лица / Р. С. Бевзенко // Законодательство. – 2004. – № 12. – С. 18–25.

22. Атаманова Ю. Правові проблеми передачі інноваційних продуктів до статутних фондів господарських товариств / Ю. Атаманова // Підприємництво, господарство і право. – 2005. – № 2. – С. 118–122.

23. Коммерческий кодекс Франции / предисловие, перевод с французского, дополнение, словарь-справочник и комментарии В. Н. Захватаева. – Москва : Волтерс Клувер, 2008. – 1272 с.

24. Про господарські спілки, господарські товариства та кооперативи (про підприємницькі корпорації) [Електронний ресурс] : Закон Чеської Республіки від 25.01.2012 р. – Режим доступу : http://anesro.com/download/zakon/rus_zakon_korporacii_firma_czechii.pdf.

25. Комерційний закон Латвійської Республіки [Електронний ресурс] : Закон Латвійської Республіки від 04.05.2000 р. – Режим доступу : <http://www.inlatplus.lv/rus/laws/>.

References:

1. Spasybo-Fatieieva, I., Kibenko, O., Borysova, V.; Spasybo-Fatieieva, I. (Eds.). (2007). Korporatyvne upravlinnya [Corporate governance: Monograph]. Kharkiv: Right [in Ukrainian].
2. Pro aktsionerni tovarystva : zakon Ukrainy vid 17.09.2008 r. № 514-VI [On Joint Stock Companies : the law of Ukraine of 17.09.2008 № 514-VI]. (2014). Ofitsijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine, 81 [in Ukrainian].
3. Borysova, V.I., Baranova, L.M., Biehova, T.I., ets.; Borysova, V.I., Spasybo-Fatieieva, I.V., Yarots'kii, V.L. (Eds.). (2011). Tsyvil'ne pravo [Civil Law]. (Vol. 1). Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
4. Tarasenko, Yu.A. (2005). O pryrode vneseniya ymuschestva v ustavnyj kapytal pry uchrezhdenyy aktsyonernoho obschestva [About the nature of adding the property to the authorized (share) capital during the establishment of joint-stock company]. Yzvestiya Vysshikh uchebnykh zavedeniy – News of the higher educational institutions, 1, 21–29 [in Russian].
5. Murzyn, D.V. (2011). Avtonomnost' sdelky po formirovaniyu ustavnogo kapytala khozajstvennogo obschestva [The autonomy deal on the formation of the authorized (share) capital of a commercial company]. Razvytye osnovnykh ydej Hrazhdanskoho kodeksa Rossyy v sovremennom zakonodatel'stve y sudebnoj praktike: Sbornyk statej, posviaschennyj 70-letiyu S.A. Khokhlova – The development of the basic ideas of Russian Civil Code in modern legislation and judicial practice: Collection of papers dedicated to the 70th anniversary of S. Khokhlov. Moscow: Statut, 130–172 [in Russian].
6. Majfat, A.V. (2006). Hrazhdansko-pravovye konstruksyy ynvestirovaniya [Civil Law constructions of investment]. Moscow: Volters Kluver [in Russian].
7. Tsepov, H.V. (2006). Aktsyonernye obschestva: teoriya y praktyka [Joint-stock companies: Theory and Practice]. Moscow: TK «Velby»; Prospekt [in Russian].
8. Savat'ie, R. (1972). Teoriya obiazatel'stv [The theory of liability]. Moscow: Prohress [in Russian].
9. Lomakyn, D.V. (2004). Korporatyvnye otnosheniya y predmet hrazhdansko-pravovoho rehulyrovaniya [Corporate relations and subject of the Civil Law regulation]. Zakonodatel'stvo – Legislation, 5, 6, 53–56 [in Russian].
10. Lomakyn, D.V. (2004). Dohovory o sozdanyy y reorhanyzatsyy iurydycheskykh lyts [Agreements on the establishment and reorganization of legal entities]. Zakonodatel'stvo – Legislation, 2, 44–52 [in Russian].
11. Stepanov, D.Y. (2010). Sdelka uchredytelej y prysoedynenye k nej posleduiuschykh uchastnykov [Transaction of founders and the subsequent accession to it the next members]. Vestnyk VAS RF – The messenger of Supreme Court of Arbitration of Russia, 10, 13 – 41 [in Russian].
12. Spasybo-Fatieieva, I.V., Krat, V.I., Pechenyj, O.P., ets., Spasybo-Fatieieva, I.V. (Eds.). (2015). Tsvil'nyy kodeks Ukrainy: naukovopraktichnyy komentar (poyasnennyya, tлумachennyya, rekomendatsiyi z vikoristannyam pozitsiy vischih sudovih instantsiy, Ministerstva yustitsiyi, naukovtsiv, fahivtsiv). T. 10 : Kredytni ta rozrakhunkovi zobov'iazannia. Dohovir komertsijnoi kontsesii. Dohovir pro spil'nu diial'nist' [Civil Code of Ukraine: Scientific and Practical commentary (explanations, interpretations, recommendations by using the positions of higher courts, Ministry of Justice, researchers, professionals). Vol. 10 : Credit and settlement obligations. Contract of the commercial concession. Agreement on cooperation]. Kharkov: Pravo («Seriiia komentari ta analityka») [in Ukrainian].
13. Stepanov, D.Y. (2000). Osobennosty dohovora uchredytelej o sozdanyy aktsyonernoho obschestva [Features of the founders' agreement on the establishment of the joint stock company]. Khozajstvo y pravo – Economy and Law, 2, 42–57 [in Russian].
14. Kamynka, A.Y. (2007). Osnovy predprynymatel'skoho prava [Fundamentals of Business Law]. Moscow: Zertsalo [in Russian].
15. Bakshynskas, V.Yu. (1998). Formirovaniye ustavnogo kapytala v protsesse uchrezhdeniya aktsyonernoho obschestva (pravovye voprosy) [Formation of authorized (share) capital in the process of establishment of joint-stock company (legal issues)]. Zakonodatel'stvo – Legislation, 1, 54–58 [in Russian].

16. Pro hospodars'ki tovarystva : zakon Ukrainy vid 19.09.1991 r. № 1576-XII [On Commercial Companies : the law of Ukraine of 19.09.1991 № 1576-XII]. (1991). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy – Bulletin of the Supreme Council of Ukraine, 49 [in Ukrainian].

17. Pro tsinni papery ta fondovyy rynek : zakon Ukrainy vid 23.02.2006 r. № 3480-IV [On Securities and Stock Market Law of Ukraine]. (2006). Ofitsijnyj visnyk Ukrainy – Official Gazette of Ukraine, 13 [in Ukrainian].

18. Kamyntka, A.Y. (1902). Aktsyonerneye kompanyy: Yurydycheskoe yssledovanye [Joint-stock companies: legal research]. (Vol. 1). St. Petersburg: Typo-lyt. A.E. Landau [in Russian].

19. Prykhod'ko, A.Y. (2007). Trebovaniya o vozvrate ymuschestva, vnesennoho v ustavnij kapytal aktsyonernoho obschestva [Requirements for returns of the property that was contributed to the authorized (share) capital of the joint-stock company]. Arbytrazhnaia praktyka – Arbitration practice, 4, 3–18 [in Russian].

20. Kozlova, N.V. (2005). Pravosub'ektnost' iurydycheskoho lytsa [Personality of a legal entity]. Moscow: Statut [in Russian].

21. Bevzenko, R.S. (2004). Ystrebovaniya ymuschestva, vnesennoho v ustavnij kapytal iurydycheskoho lytsa [Reclamation of the property that was contributed to the authorized (share) capital of the legal entity]. Zakonodatel'stvo – Legislation, 12, 18–25 [in Russian].

22. Atamanova, Yu. (2005). Pravovi problemy peredachi innovatsijnykh produktiv do statutnykh fondiv hospodars'kykh tovarystv [Legal problems of the contributing the innovative products to the authorized (share) capital of the commercial companies]. Pidprijemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Business, Economy and Law, 2, 118–122 [in Ukrainian].

23. Zakhvataev, V.N. (2008). Kommercheskyj kodeks Frantsyy (rehulyatyvnaia chast') [Commercial code of France (Regulatory part)]. Moscow: Volters Kluver [in Russian].

24. Pro hospodars'ki spilky, hospodars'ki tovarystva ta kooperatyvy (pro pidprijemnyts'ki korporatsii) : zakon Ches'koi Respubliky vid 25.01.2012 [On business associations, business partnerships and cooperatives (the business corporation) : The law of the Czech Republic of 25.01.2012]. (2012). Retrieved from: http://anesro.com/download/zakon/rus_zakon_korporacii_firma_czechii.pdf [in Russian].

25. Komertsijnyj zakon Latvii'skoi Respubliky vid 04.05.2000 [Commercial law of Latvia of 04.05.2000]. (2000). Retrieved from: <http://www.inlatplus.lv/rus/laws/> [in Russian].

Khanieva F. M., researcher of Civil Law Department №1, Yaroslav Mudryi National Law University, Ukraine, Kharkiv.

e-mail: fatima-khanieva@yandex.ru ; ORCID 0000-0002-4677-9051

The mechanism to contribute during the establishment of a commercial company

The author analyzed the mechanism for making capital contributions to the authorized (share) capital during the process of establishment a commercial company. Attention was paid to different scientific views and concepts for determination of the legal essence of company's founders' /members' action system when they make their contributions. The scientific research of «ideal form» for such mechanism, both before and after the registration of a company, found that it is the acts of founders/members that are not devoid of specificity and are qualify as specific corporate (due to the irreversibility of the state registration of a company) or treaty, or those that are generated by one-sided deal. If the company was established by one founder, then the process of making capital contributions is a unilateral contract as a decision of only founder. Besides, the researcher conducted a comparative legal analysis of current Ukrainian legislation and law of foreign countries such as France, the Czech Republic and Latvia. As the results, it was found that the acts of founders/members to contribute to the authorized (share) capital are specific with defined difference.

Keywords: commercial company; authorized (share) capital; capital contribution; share; the procedure for making a capital contribution; the mechanism to contribute.

Надійшла до редколегії 11.11.2016 р.